

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Uitbreiding golfbaan De Texelse te Texel

17 september 2002

1277-48

ISBN 90-421-1042-2
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES	1
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING.....	2
3.1 Probleemstelling.....	2
3.2 Doel.....	3
3.3 Besluitvorming.....	3
3.3.1 Vigerend beleid.....	3
3.3.2 Compenserende natuurontwikkeling	4
3.3.3 Te nemen besluiten.....	4
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	5
4.1 Algemeen.....	5
4.2 Afbakening alternatieven.....	5
4.2.1 Locatiealternatieven.....	6
4.2.2 Afbakening inrichtingsalternatieven	6
4.3 Nulalternatief.....	6
4.4 Keuze alternatieven en meest milieuvriendelijke alternatief.....	7
5. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	8
5.1 Referenties: bestaande toestand én autonome ontwikkeling	8
5.2 Afbakening studiegebied naar milieugevolg.....	8
5.3 Beschrijving milieugevolgen.....	8
5.4 Bodem en water	9
5.5 Levende natuur.....	10
5.6 Hinder	10
5.7 Andere gebruikfuncties	10
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN.....	11
7. LEEMTEN IN INFORMATIE	11
8. EVALUATIEPROGRAMMA	11
9. VORM EN PRESENTATIE	12
10. SAMENVATTING VAN HET MER	12

1. INLEIDING

NV Exploitatiemaatschappij De Krim, gevestigd bij De Cocksdorp op Texel, heeft het initiatief genomen om de bestaande 9 holes golfbaan met 9 holes uit te breiden tot een 18 holes golfbaan. De uitbreiding beslaat een oppervlak van circa 25 hectare. Deze 18 holes golfbaan zal zijn gelegen ten zuidwesten van De Cocksdorp, in het gebied tussen vakantiecentrum De Krim, de Postweg, het natuurontwikkelingsgebied rondom de Roggesloot en de duintjes van de Hanenplas. De procedure voor milieueffectrapportage (m.e.r.) wordt doorlopen ter onderbouwing van het besluit tot wijziging van het Bestemmingsplan Buitengebied 1996 van de gemeente Texel. Het betreft een vrijwillige m.e.r. procedure en het bevoegd gezag (de gemeente) heeft deze gemeld aan het ministerie van VROM.

Bij brief van 22 juli 2002 is de Commissie voor de m.e.r. door de gemeente Texel in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport¹. Bij brief van 14 augustus 2002 is de adviestermijn verlengd tot 20 september 2002². De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Texelse Courant³.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en heet verder in dit advies 'de Commissie'. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het milieueffectrapport (MER) moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁵, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

- Onderbouw de uitbreiding op de beoogde locatie;
- Geef inzicht in de compensatie van natuurontwikkeling. Dit omdat gronden, die aanvankelijk zijn aangekocht voor natuurontwikkeling, zullen worden ingezet voor uitbreiding van de golfbaan;
- Kies de (inrichtings)alternatieven en beheersmaatregelen vooral op basis van potenties voor natuurontwikkeling;
- Toets de voorgenomen activiteit aan de eisen van de Vogel- en Habitatrichtlijn, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en Faunawet, alsmede aan het waterbeleid (watertoets).
- Het MER bevat een zelfstandig leesbare samenvatting met duidelijk kaartmateriaal.

---

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 1a.

³ Zie bijlage 2.

⁴ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁵ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wet milieubeheer (Wm):

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Probleemstelling

Het MER moet de aanleiding en de ontwikkelingen die tot het initiatief hebben geleid beschrijven. Voor de onderbouwing van de behoefte aan golf faciliteiten op Texel baseert de startnotitie zich op de Tussenbalans 2001 van de Nederlandse Golf federatie (NGF), op onderzoek van de Katholieke Universiteit Nijmegen naar de ontwikkeling van het aantal golfers tot 2005 en op informatie van de Texelse Golfclub. Ook wordt gerefereerd aan de Structuurvisie 2020 van Texel.

De Commissie is van mening dat niet zondermeer de berekeningen van de NGF op de Texelse baan van toepassing kunnen zijn. Dit gezien de specifieke ligging op een eiland, het speciale karakter ervan⁶ en de bijzondere opbouw van het bestand aan golfspelers: relatief weinig aan een club gebonden spelers. Het onderzoek van de NGF richt zich juist vooral op de clubgebonden golfsport.

Het is van belang om het nut en de noodzaak van de uitbreiding te onderbouwen, alsmede een lange termijn perspectief te schetsen. Maak in het MER duidelijk hoe de uitbreiding tot 18 holes aansluit bij het toeristisch beleid en aanbod op Texel. Met name is van belang hoe vergroting van de golfcapaciteit bijdraagt aan de kwaliteit van het toerisme aanbod. Ook moet worden ingegaan op andere golfbaanontwikkelingen in de omgeving (Noord-Holland), die mogelijk een deel van de toeristische 'golf-druk' zullen opvangen. Het MER kan een beeld geven van het type golfspelers en arrangementen in de toekomst, de bezettingsgraad van de golfbaan over de seizoenen en eventueel de ontwikkelingen bij de Texelse golfclub die hierop van invloed kunnen zijn.

Besteed voorts aandacht aan de toekomstplannen met de golfbaan en andere toeristische faciliteiten van de Krim. Het MER moet aannemelijk maken dat de uitbreiding met 9 holes de golfbaan compleet maakt en dat later niet opnieuw een uitbreiding nodig is. Enerzijds omdat de 18 holes baan volledig zal zijn omgeven met bebouwing en natuur: met nieuwe groeiplannen dreigen natuur en natuurontwikkeling onder druk te komen. Anderzijds om een gegronde afweging te kunnen maken tussen uitbreiding ter plekke en verplaatsing van de baan. Dit laatste valt zeker te overwegen als bijvoorbeeld een rendabele exploitatie het nodig maakt in de toekomst door te groeien.

---

⁶ De baan is een links course. De zeewind heeft vrij spel, hetgeen aan het golfspel een extra dimensie meegeeft. Op dit type banen komen nauwelijks bossen of hoge bomen voor.

De Commissie adviseert alert te zijn op nieuwe ontwikkelingen in de behoefte aan golffaciliteiten en nieuwe inzichten te verwerken in het MER, mede in het licht van recente prognoses die een beperktere economische groei voorspellen. Dit is van belang voor de motivering van het bevoegd gezag tot het nemen van een besluit tot een bestemmingsplanwijziging.

3.2 Doel

Uit de probleemstelling moet een concrete en duidelijke omschrijving van het doel (of de doelen) worden afgeleid. Daarbij moeten ook de doelen voor milieu-bescherming en -verbetering worden aangegeven. Doelen moeten zodanig worden beschreven dat ze kunnen dienen voor de afbakening van te beschrijven alternatieven.

De probleemstelling is dat op Texel te weinig golfaccommodatie bestaat. Het MER dient aannemelijk te maken dat met het initiatief dit probleem (deels) wordt opgelost en in hoeverre het initiatief toereikend is.

Mede omdat de locatie van de uitbreiding eigenlijk bestemd was voor natuurontwikkeling, adviseert de Commissie om in het MER daarnaast nadrukkelijk aandacht te besteden aan de doelen voor natuurontwikkeling.

3.3 Besluitvorming

3.3.1 Vigerend beleid

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies e.d.) gelden bij dit voor-nemen. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd.

In (de omgeving van) het plangebied liggen gebieden, die op grond van milieu-aspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen. Bijvoorbeeld Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, de ecologische hoofdstructuur en gebieden die zijn aangewezen als natuurmonument in het kader van de Natuurbe-schermingswet. Geef deze in het MER aan en beschrijf de status van de uitbreidingslocatie in relatie tot deze gebieden. Geef aan of er soorten voorkomen die een beschermd status hebben en de consequenties hiervan voor de ont-wikkeling van alternatieven.

De Hanenplas is een beschermd natuurmonument. Beschrijf of de uitbreiding van de golfbaan effecten kan hebben op dit natuurmonument. Zijn nadelige effecten merkbaar in het natuurmonument, dan kan vanwege de zogenaamde 'externe werking' op grond van de Natuurbeschermingswet een vergunning nodig zijn. Voorts moet blijken of ontheffingen nodig zijn in het kader van de Flora- en Faunawet.

De Commissie wijst nadrukkelijk op de beschermingsformules die gelden voor gebieden en soorten met een beschermd status, en vraagt in het MER expli-ciet aan te geven hoe de systematiek van deze beschermingsformules is toe-gepast en wat de uitkomst is.

Bij activiteiten die belangrijke gevolgen kunnen hebben op de waterhuishouding (bijvoorbeeld voor waterberging, overstromingsrisico, wateroverlast, waterkwaliteit, watervoorziening en verdroging) dient een Watertoets⁷ te worden uitgevoerd. Dat houdt onder andere in dat de waterbeheerder intensief bij de planvoorbereiding wordt betrokken. In het kader van de Watertoets dient te zijner tijd bij het (ontwerp)besluit een waterparagraaf te worden gevoegd. Bespreek de informatie die de waterbeheerder over de randvoorwaarden voor de voorgenomen activiteit heeft verschaft in het MER. De waterbeheerder heeft een Waterkansenkaart opgesteld en ontwikkelt een Stroomgebiedvisie. Geef aan hoe deze visies zijn gebruikt voor de keuze en uitwerking van alternatieven.

3.3.2 Compenserende natuurontwikkeling

De beoogde uitbreiding vindt plaats op areaal dat door de Dienst Landelijk Gebied is aangekocht voor natuurontwikkeling. Later hebben Staatsbosbeheer, de gemeente Texel, de landbouworganisatie WLTO, de Dienst Landelijk Gebied en de provincie Noord-Holland besloten om deze natuurontwikkeling meer naar het zuiden te realiseren. In de Partiële herziening streekplan Noord-Holland-Noord 2001 is gesteld: *“Voor de ter plaatse geplande natuurontwikkeling dient vooraf een gelijkwaardige andere locatie te worden gevonden op landbouwgronden in de binnenduinrand (gelijkwaardig in omvang, gradiënt, kwelsituaties en samenhang met andere natuurgebieden, waarbij het natuurdoel om een verbindingzone van Noordzee – duingebied – Roggeslootgebied – Waddenzee te realiseren gestalte krijgt).”* Bovengenoemde organisaties en overheden hebben intussen eerste stappen ondernomen voor compenserende natuurontwikkeling, onder meer door grondaankopen.

Gelijktijdig met het besluit tot wijziging van het bestemmingsplan, en bij voorkeur al in het MER, moet duidelijk zijn dat deze natuurontwikkeling voldoet aan de inhoudelijke eisen van de provincie, zoals gesteld in de Partiële herziening streekplan Noord-Holland-Noord 2001, en dat deze haalbaar is. Bijvoorbeeld door expliciet de grondtransacties en het beoogde beheer te vermelden.

3.3.3 Te nemen besluiten

Geef aan dat het MER is opgesteld voor een wijziging van het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Texel. De provincie Noord-Holland zal de bestemmingsplanwijziging moeten toetsen. De planwijziging is mogelijk dankzij de Partiële herziening streekplan Noord-Holland-Noord 2001. Beschrijf in het MER volgens welke procedure en welk tijdpad de bestemmingsplanwijziging door de gemeente geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken.

---

⁷ Zie ‘Bestuurlijke notitie Watertoets’ en ‘Handreiking Watertoets’, oktober 2001.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Algemeen

Alternatieven moeten worden beschreven, voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu.

Besteed aandacht aan neven- en vervolgactiviteiten. Met de uitbreiding van de golfbaan, en dus het aantal gebruikers, zullen mogelijk ook de voorzieningen wijzigen (meestal zullen zij vergroot worden). Denk aan het clubhuis, de parkeerplaats en de verkeersontsluiting, opslagruimten e.d. alsmede aan de driving range en de oefenholes.

Een nabijgelegen varkensbedrijf zal worden ontmanteld. Beschrijf de consequenties hiervan. Het MER dient een kaart te bevatten van de bedrijfsgebouwen in de huidige situatie en in de toekomstige situatie, na sloop en/of verbouw, alsmede van de vorm en intensiteit van het gebruik daarvan.

In de startnotitie staat dat de vegetatieontwikkeling op de nog jonge golfbaan (vanaf 1997) veelbelovend is. Ook wordt melding gemaakt van de positieve rol die de huidige baan speelt als deelhabitat en corridor voor vogels en dagvlinders. De ervaringen van inrichting en beheer van deze baan kunnen ten dienste staan van een alternatievenkeuze die zoveel mogelijk rekening houdt met de natuurwaarden en de potenties voor natuurontwikkeling. In het MER past derhalve een beschouwing van deze ervaringen, zo mogelijk onderbouwd met inventarisatiegegevens, en een onderbouwing van de gekozen inrichtingsalternatieven voor de uitbreiding.

Voorts beveelt de Commissie aan om de alternatievenkeuze mede te baseren op de gegevens uit het onderzoek van Royal Haskoning naar de hydrologische situatie op de golfbaan.

4.2 Afbakening alternatieven

De keuze van de alternatieven moet in het MER worden gemotiveerd en vloeit voort uit de doelen en randvoorwaarden van het project.

4.2.1 Locatiealternatieven

De initiatiefnemer kiest er in de startnotitie impliciet voor om geen locatiealternatieven in ogenschouw te nemen. In de startnotitie staat namelijk slechts één uitbreidingslocatie voor de golfbaan. Voorts is in de startnotitie gesteld dat compenserende natuurontwikkeling elders en minimaal gelijkwaardig zal plaatsvinden⁸. Deze benadering van de initiatiefnemer is op zich logisch: de huidige golfbaan grenst aan de noordzijde aan een vakantiecentrum en aan de zuidzijde aan de beoogde uitbreidingslocatie. Verder is de bestaande golfbaan omgeven door natuur(ontwikkelings)gebieden waar redelijkerwijs geen plek is voor uitbreiding van de baan.

De Commissie acht het redelijk om geen locatiealternatief uit te werken indien het MER:

- het niet onderzoeken van locatiealternatieven expliciet onderbouwt en aannemelijk maakt dat na de uitbreiding naar 18 holes te zijner tijd niet nog een uitbreiding volgt;
- beschrijft hoe de uitbreiding op voormalig natuurontwikkelingssterrein en aanvullende maatregelen voldoen aan de beschermingsformules.

Het MER hoeft in dat geval alleen inrichtingsalternatieven en beheersmaatregelen te bevatten.

4.2.2 Afbakening inrichtingsalternatieven

De initiatiefnemer bakent de inrichtingsalternatieven slechts globaal af. De startnotitie stelt dat het ontwerp van de uitbreiding zodanig zal zijn dat de eerste en de tiende tee en de negende en de achttiende green in de nabijheid van het clubhuis komen te liggen. De startnotitie vermeldt voorts dat de lengte van de beide circuits 3000 meter zal bedragen. De negen nieuwe holes kunnen als zodanig een circuit vormen, maar er zijn ook combinaties te maken van nieuwe met al bestaande holes tot twee nieuwe circuits van elk negen holes, aldus de initiatiefnemer. De Commissie vindt deze inperking van mogelijke inrichtingsalternatieven redelijk.

4.3 Nulalternatief

Als het mogelijk is om de doelen van de initiatiefnemer te realiseren zonder dat de voorgenomen activiteit – of een vergelijkbare activiteit – wordt uitgevoerd, is er een reëel nulalternatief. Naar de mening van de Commissie is er geen reëel nulalternatief. In plaats van een nulalternatief kan initiatiefnemer volstaan met het beschrijven van enerzijds de huidige situatie en anderzijds de autonome ontwikkeling⁹.

---

⁸ Zie ook paragraaf 3.3.2 van dit advies.

⁹ Zie paragraaf 5.1 van dit advies.

4.4 Keuze alternatieven en meest milieuvriendelijke alternatief

Op de golfbaan zelf zijn verschillende typen natuurlijke inrichtingen te realiseren, met name in de roughs. Het MER zou hier inzicht in moeten bieden, alsmede in de oppervlakte die de roughs beslaan. Geef aan hoe met landschapselementen ecologische relaties zijn te bevorderen. Zo kunnen de mogelijkheden (en onmogelijkheden) van natuurontwikkeling en de vormen waarin dat gebeurt in beeld komen. Gebruik ervaringen en suggesties van de NGF en het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij voor natuurlijke inrichting van golfbanen.

De Commissie adviseert op basis van onderstaande milieuaspecten alternatieven in het MER uit te werken:

- beperk de verstoring van de fauna, zowel tijdens aanleg van de baan¹⁰ als tijdens gebruik¹¹;
- realiseer, in overleg met de waterbeheerder, de gewenste waterhuishouding¹²;
- houd bij inrichting en beheer rekening met grote(re) grondwaterdynamiek in de toekomst;
- sluit aan bij de van oorsprong in het gebied voorkomende hoogteverschillen, de geomorfologie, het landschap en de bodemgradiënt¹³;
- richt de roughs en randen van de fairways zo natuurlijk mogelijk in, zodat de gewenste vegetatie en fauna¹⁴ zich kunnen ontwikkelen;
- voorkom opgaande begroeiing in het van nature open overgangsgebied van duinen naar strandvlakte;
- minimaliseer water-, mest-, bestrijdingsmiddelen- en energiegebruik.

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet de best bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu bieden. Maak voor het ontwikkelen van een mma optimaal gebruik van de bovenstaande milieuaspecten.

---

¹⁰ Bijvoorbeeld het vermijden van intensieve werkzaamheden met draglines en bulldozers tijdens het overwinteren en tijdens het broedseizoen.

¹¹ Van belang zijn de effecten op de diverse diersoorten in de aanliggende natuurgebieden, maar ook op de soorten die een habitat vinden op de golfbaan zelf. Een gebruikszonering is te overwegen. Bijvoorbeeld extensief gebruik van een circuit dat grenst aan de Hanenplas, intensiever gebruik op de verder/oostelijker gelegen holes en zeer intensief gebruik van clubhuis en directe omgeving. Voorts is te overwegen om in tijd te zoneren, bijvoorbeeld door rekening te houden met het broedseizoen of overwinterende vogels. In het uiterste geval: seizoensluiting van een deel van het terrein.

¹² Het belangrijkste element dat aan de orde dient te komen bij de Watertoets is volgens de Commissie het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) in relatie tot dat van de omgeving. Op welke wijze wordt invulling gegeven aan de trits vasthouden-bergen-afvoeren in situaties van wateroverlast en van watertekort?

¹³ Oude topografische kaarten kunnen de benodigde informatie geven voor de oorspronkelijke accenten in het landschap.

¹⁴ Denk met name aan een inrichting met rietvegetaties, een geschikt leefgebied voor de Noordse woelmuis, een prioritaire soort.

5. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

5.1 Referenties: bestaande toestand én autonome ontwikkeling

Voor beoordeling van de milieugevolgen van alternatieven zijn één of meer referenties nodig. De Commissie adviseert om zowel de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied als de autonome ontwikkeling te hanteren als referenties, waaraan de alternatieven worden getoetst.

Om spraakverwarring te voorkomen, stelt de Commissie voor onder 'bestaande toestand' te verstaan: agrarisch grondgebruik zoals deze nu plaatsvindt op de uitbreidingslocatie. De 'autonome ontwikkeling' is: natuurontwikkeling op de uitbreidingslocatie. Bij alternatieven van golfbaanuitbreiding is steeds sprake van inrichtingsalternatieven gekoppeld aan natuurontwikkeling elders.

5.2 Afbakening studiegebied naar milieugevolg

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat de locatie en haar omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieuaspect (natuur, water, verkeerseffecten enz.) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en objecten, met inbegrip van de voor natuurcompensatie beoogde gebieden.

5.3 Beschrijving milieugevolgen

Het verdient aanbeveling om onderscheid te maken tussen milieugevolgen door aanleg van de baan¹⁵ en milieugevolgen die optreden tijdens gebruik en beheer¹⁶.

---

¹⁵ Verstoring door machines, herkomst/aanvoer van zand, grind, verhardingsmaterialen e.d.

¹⁶ Denk aan maairegim, beregening, bemesting en onkruidbeheer.

Bij de beschrijving van de milieugevolgen van de alternatieven gelden de volgende richtlijnen:

- bepaal de aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid en of het milieugevolg omkeerbaar is;
- maak de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald inzichtelijk en controleerbaar. Dit kan met basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- besteed vooral aandacht aan die effecten die per alternatief verschillen.

De Commissie adviseert een kwantitatieve beschrijving van de milieuinformatie te maken, voor zover mogelijk op kaart. Voor een landschappelijke beoordeling zijn schetsen en/of fotomontages gewenst.

5.4 Bodem en water

In het MER is speciale aandacht nodig voor de geohydrologische gesteldheid, de (grond)watersystemen en kwelsituaties. Dit kan dienen als basisinformatie voor een Watertoets. Verhelder in hoeverre veranderingen van de grondwaterstand, het peilbeheer en de kwel invloed kunnen hebben op de zoute, brakke en zoete waterstromen en kwelsystemen, en op vegetaties en fauna dientengevolge.

Het MER moet inzicht verschaffen in het waterbeheer bij de verschillende alternatieven. Geef aan:

- in hoeverre en op welke wijze verschraling plaatsvindt van de bestaande bouwvoor;
- welk grond- en oppervlaktewaterregiem ontstaat bij verschillende alternatieven;
- of er delen van de golfbaan gedraineerd worden met buisdrainage.

De Commissie gaat, conform is gesteld in de startnotitie, ervan uit dat de groundbalans gesloten is. Voorzover daarvan wordt afgeweken dient het MER daarover te rapporteren.

De inrichtingsalternatieven en varianten in beheer hebben effecten op de oppervlaktewaterkwaliteit. Het MER moet duidelijk maken welke effecten kunnen optreden. Bij beheer zijn het gebruik van mest en bestrijdingsmiddelen en de afstroming naar en/of depositie op oppervlaktewater bepalend. De gronden zijn in het verleden intensief gebruikt voor landbouwdoeleinden. Derhalve is inzicht nodig in het risico van het vrijkomen van in de bodem gecumuleerde bestrijdingsmiddelen en meststoffen. Bij de meststoffen gaat het om het mogelijk vrijkomen van fosfaat bij vernatting en het vrijkomen van stikstof bij verdroging door drainage, lager peilbeheer of ophoging.

5.5 Levende natuur

De Commissie adviseert in het MER de effecten op habitats zo helder mogelijk weer te geven en daarvoor de systematiek van de Vogel- en Habitatrictlijn te volgen¹⁷. Dit betekent dat toetsing aan deze richtlijnen onderdeel uitmaakt van het MER. Indien er in of nabij de beoogde uitbreiding ecosystemen voorkomen met een grote graad van ongeschondenheid, kwetsbaarheid en/of onvervangbaarheid, dan dient het MER daar nadrukkelijk aandacht aan te besteden.

Het MER dient de effecten op dier- en plantensoorten en -gemeenschappen, die vallen onder de Flora- en Faunawet, te beschrijven. Beschrijf de aanwezigheid van voor het studiegebied kenmerkende plantensoorten en plantengemeenschappen en de ontwikkeling daarvan. Soorten die kenmerkend zijn voor zoete en brakke kwel verdienen extra aandacht.

5.6 Hinder

Het MER dient aan te geven of er geluidsgevoelige bestemmingen in de omgeving zijn en in hoeverre het verkeer van en naar de golfbaan in combinatie met het overige recreatieve verkeer aanleiding kan zijn tot geluidhinder. Daarbij moet ook worden ingegaan op de situatie die kan ontstaan bij het organiseren van wedstrijden en andere evenementen, mocht dit beoogd zijn.

Beschrijf wat de hinder kan zijn van eventuele verlichting en autolampen voor fauna en de menselijke beleving.

5.7 Andere gebruikfuncties

Geef aan welke consequenties de alternatieven hebben voor andere gebruikfuncties, met name de wederzijdse beïnvloeding van de golfbaan en de agrarische bedrijvigheid (stankcirkels, groeiomogelijkheden, grondwaterstand). Ook positieve ontwikkelingen, zoals de afname van de stank na de aankoop en ontmanteling van de nabijgelegen varkenshouderij, verdienen aandacht.

Verder moet worden beschreven in welke mate de recreatieve mogelijkheden in het gebied worden versterkt en of er plannen dan wel mogelijkheden bestaan voor recreatief medegebruik.

---

¹⁷ Deze is vergelijkbaar met de beschermingsformules en het compensatiebeginsel van het Structuurschema Groene Ruimte. Aangegeven moet worden of er significante gevolgen (aantasting) optreden op de gebieden die vallen onder de Vogel- en Habitatrictlijn. Significante gevolgen kan betekenen dat populaties, op grond waarvan deze gebieden onder deze richtlijnen vallen, in hun voortbestaan kunnen worden bedreigd. Als deze significante gevolgen kunnen optreden, dan moeten alternatieven worden ontwikkeld die geen aantasting opleveren. Is dit niet mogelijk, dan zal de maatschappelijke noodzaak moeten worden aangetoond van de ingreep en moeten compenserende maatregelen worden uitgewerkt.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

Vergelijk de milieueffecten van de alternatieven onderling én met beide referenties (**bestaande toestand** en **autonome ontwikkeling**). Doel hiervan is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Betrek hierbij de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie. Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De gemeente Texel moet bij het besluit tot wijziging van het bestemmingsplan buitengebied aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden. Vermeld achtergrondgegevens ter onderbouwing van conclusies, voorspellingen en keuzen niet in de hoofdtekst, maar in een bijlage;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting van het MER wordt vooral gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Geef de belangrijkste zaken weer. Dit zijn:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste milieueffecten bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven, de argumenten voor de selectie van het mma en het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.